

Informatie van GS

Aan: statencommissie Infrastructuur, Mobiliteit en Economie
Onderwerp: relatie tussen onderwijs- en arbeidsmarktbeleid van de provincie
Datum: 16 september 2004
Portefeuillehouders: J.P.G. van Bergen, G. Mik
Behandelend ambtenaar: M.P.M. Hopmans (DMO) tel. 2441

Inleiding

Op de agenda van uw commissie staat de notitie Werk aan de Winkel, Stand van zaken van het provinciaal arbeidsmarktbeleid.

Op 23 augustus jongstleden is door de commissie Zorg, Cultuur en Welzijn de notitie Samen in het Krijt, Onderwijsprogramma 2004 – 2007, behandeld.

In dit memo wordt ingegaan op beide notities en de relatie daartussen.

Notitie Samen in het Krijt

Samenvatting

Op verzoek van uit (de voorganger van) de commissie Zorg, Cultuur en Welzijn is in kaart gebracht wat de provincie doet op het terrein van onderwijs en hoe de relaties met andere beleidsvelden liggen. In de notitie wordt in gegaan op de wettelijke taken en op onderwijs in relatie met andere beleidsvelden; daarbij worden de projecten beschreven die daarbinnen passen.

De wettelijke taak van de provincie, op basis van de Wet op het Voortgezet Onderwijs, is advies uit brengen aan de minister van OCW over de infrastructuur van het voortgezet onderwijs. De algemene doelstelling van de advisering is het tot stand brengen en in stand houden van een evenwichtig geheel van voorzieningen naar soort en richting. Hierbij horen criteria als levensvatbaarheid en bereikbaarheid. Ook moeten er voldoende keuzemogelijkheden voor leerlingen zijn. Daarnaast is van belang dat opleidingen aansluiten bij vervolgopleidingen en de behoeften van de (regionale) arbeidsmarkt.

Steeds meer worden adviezen over aanvragen van individuele scholen door de provincie in een regionaal kader gezien: het volledige scala van voorzieningen in de betreffende regio wordt bij de overwegingen betrokken en er wordt gekeken in hoeverre voorzieningen aansluiten op het vervolgonderwijs in de regio en op de regionale arbeidsmarkt.

Deze werkwijze sluit aan bij door de minister van OCW voorgestelde grotere planningsvrijheid voor het VMBO. Om er zorg voor te dragen dat er binnen de regio van een VMBO-school sprake is van een regionale inbedding van het aanbod dient er een regionale aanpak te komen voor het VMBO. Dit is een bottom-up proces van regionale partners, waarbij de provincie een stimulerende, bemiddelende en adviserende rol heeft. De provincie heeft ook als taak het proces te starten indien de scholen daartoe niet zelf het initiatief nemen. Bij deze regionale aanpak zijn in elk geval betrokken alle VMBO-scholen in de regio, de vervolgopleidingen, de gemeenten en het regionale bedrijfsleven. Het biedt de VMBO-scholen een referentiekader bij het bepalen van hun onderwijsaanbod. De aantrekkingskracht van het VMBO kan worden vergroot door het leveren van maatwerk.

Relatie met provinciaal arbeidsmarktbeleid

De projecten, die beschreven worden in Samen in het Krijt, hebben het versterken van het VMBO als algemene doelstelling. Daartoe moet de aansluiting met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt worden verbeterd.

Een goed voorbeeld hiervan het project Regionale aanpak Eemland. Doelstelling is het bevorderen van

samenwerking van het onderwijs met de regionale arbeidsmarkt. Zie verder hieronder in de paragraaf over Sociale Agenda.

Verder wijzen wij op het MKB-leerbanenproject en de Innoverende arbeidsmarktprojecten zoals genoemd in paragraaf 3 van de notitie Werk aan de Winkel.

Notitie Werk aan de Winkel

Samenvatting

In het Economisch beleidsplan 2003-2007 staat dat GS in het kader van het arbeidsmarktbeleid de komende jaren vooral gaat inzetten op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid, zowel onder hoog- als onder laagopgeleiden. Met name bij het beroepsonderwijs doen zich op het raakvlak van VMBO - bedrijfsleven belangrijke fricties voor: tekort aan leerlingen in het technisch onderwijs, vroegtijdige schoolverlaters, achterstandsgroepen en verwachte tekorten aan geschoold personeel.

Bij de vaststelling van dit Economisch Beleidsplan is aan Provinciale Staten toegezegd dat Gedeputeerde Staten zullen rapporteren over het provinciaal arbeidsmarktbeleid. Door de sterk oplopende werkloosheid is de vraag vanuit de regionale partijen (o.a. regionale arbeidsmarktplatforms, OASE en enkele gemeenten) naar een actieve betrokkenheid van de provincie bij het arbeidsmarktbeleid sterk toegenomen. De afgelopen maanden heeft dit beleid verder vorm gekregen na overleg met verschillende regionale partijen. De provincies hebben van oudsher een bescheiden rol op het gebied van arbeidsmarkt. De belangrijkste actoren zijn de rijksoverheid, de gemeenten, de sociale partners en de uitvoeringsorganisaties sociale zekerheid. Met het arbeidsmarktbeleid wil de provincie, meer dan voorheen en ter uitvoering van het onderdeel arbeidsmarkt van het economisch beleidsplan, doelgericht en projectmatig in partnerschap met betrokkenen inspelen op knelpunten op de Utrechtse arbeidsmarkt. De uitvoering gebeurt in nauwe samenwerking met alle betrokkenen.

Relatie met provinciaal onderwijsbeleid

Dit arbeidsmarktbeleid van actieve betrokkenheid van de provincie is opgesteld in aansluiting op de provinciale onderwijsnotitie Samen in het Krijt (mei 2004) die recent door de statencommissie ZCW is behandeld. De provincie ziet de aansluiting van onderwijs (VMBO en MBO) op de arbeidsmarkt als een terrein waarop zij een rol kan spelen.

Sociale Agenda

Vanuit de notie dat onderwijs kan bijdragen aan het oplossen c.q. verminderen van problemen als jeugdwerkloosheid, voortijdig schooluitval en segregatie wil de provincie zich de komende vier jaar in het onderwijsbeleid sterk maken voor het VMBO (Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs). Samen met de VMBO-scholen wordt in de regio gewerkt aan een goede aansluiting met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt. Hiermee wordt aangesloten bij de Sociale Agenda van de provincie.

In het kader van de Sociale Agenda past bovengenoemd project Regionale aanpak Eemland dat als doel heeft de afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt in deze regio te verbeteren. Het gaat om een integrale aanpak waarbij vanuit verschillende beleidsterreinen wordt samengewerkt. Aanleiding is het teruglopen van de belangstelling voor met name de technische beroepsopleidingen in de regio. Niet alleen dreigt hierdoor op termijn het technisch beroepsonderwijs in de regio te verdwijnen, maar ontstaan op de middellange termijn ook tekorten aan geschoold personeel voor het bedrijfsleven. In andere beroepsgroepen daarentegen ontstaan aanzienlijke overschotten. Het project werkt zowel vanuit de provinciale adviestaak inzake de infrastructuur van het voortgezet onderwijs als vanuit de provinciale betrokkenheid bij de arbeidsmarktproblematiek. In het najaar 2004 zal een integraal projectplan worden gepresenteerd.

Beoogd resultaat is het verminderen van voortijdig schooluitval en jeugdwerkloosheid door een betere aansluiting van VMBO – vervolgonderwijs – arbeidsmarkt.

Bijgevoegd is de notitie Samen in het krijt

SAMEN IN HET KRIJGT

Onderwijsprogramma 2004 – 2007

1. Inleiding

Vanuit de (voorganger van de) statencommissie Zorg, Cultuur en Welzijn is het verzoek gekomen in kaart te brengen wat de provincie doet op het terrein van onderwijs en hoe de relaties met andere beleidsvelden liggen.

In deze notitie wordt een antwoord op deze vraag gegeven.

Het gaat hierbij niet om een nieuwe beleidsnota, het moet meer gezien worden als een aanscherping met nieuwe accenten.

De provinciale taak op het terrein van onderwijs valt uiteen in enerzijds uitvoering van wettelijke taken (paragraaf 2) en anderzijds facetbeleid (paragraaf 3).

Deze afbakening is niet scherp: uitvoering van de wettelijke taken bevat elementen die als facet kunnen worden aangemerkt en als zodanig een onderdeel kunnen zijn van provinciaal arbeidsmarktbeleid of van het sociaal beleid.

2. Wettelijke taken

De provincie hecht belang aan goed onderwijs; onderwijs draagt immers bij aan een optimale ontwikkeling en ontplooiing van individuen. Goed onderwijs bevordert de sociale cohesie, de economische activiteit en de maatschappelijke deelname van individuele burgers.

Vanuit haar wettelijke taken op het terrein van onderwijs kan de provincie een bijdrage leveren door te zorgen voor een breed scala aan onderwijsvoorzieningen. Dit doet zij door aan de minister van OCW adviezen uit te brengen over de infrastructuur van het voortgezet onderwijs. Hiermee stimuleert zij het tot stand brengen en in stand houden van een evenwichtig geheel van goed gespreide en voor alle leerlingen goed bereikbare scholen voor voortgezet onderwijs.

De provincie heeft als middenbestuur de positie en de opdracht tot ondersteunen en regisseren. In deze rol kan de provincie de randvoorwaarden verbeteren om de kwaliteit van het onderwijs te versterken. Dit doet zij vanuit de rol waarin zij sterk is: het bij elkaar brengen van partijen om gezamenlijk bovenlokale problemen in de regio dichterbij een oplossing te brengen.

Een integrale aanpak van de provincie op het terrein van onderwijs, jeugdzorg, arbeidsmarkt en cultuur moet gericht zijn op het behalen van een startkwalificatie door zoveel mogelijk jongeren.

Beschrijving wettelijke taken

De provincie heeft als wettelijke taak, gebaseerd op de Wet op het Voortgezet Onderwijs, het uitbrengen van advies aan de minister van OC&W over de infrastructuur van het voortgezet onderwijs (VO). Hierbij dient de provincie ook toe te zien op het geven van voldoende gelegenheid tot het volgen van openbaar onderwijs. De algemene doelstelling van de advisering is het totstandbrengen en instandhouden van een evenwichtig geheel van voorzieningen naar soort en richting. Hierbij horen criteria als levensvatbaarheid en bereikbaarheid. Ook moeten er voldoende keuzemogelijkheden voor leerlingen zijn. Daarnaast is van belang dat opleidingen aansluiten bij vervolgopleidingen en de behoeften van de (regionale) arbeidsmarkt.

Tot halverwege de jaren negentig werd vooral advies uitgebracht naar aanleiding van individuele aanvragen van schoolbesturen. In toenemende mate is het voor een adequate advisering noodzakelijk om het volledige scala van voorzieningen in de betreffende regio bij de overwegingen te betrekken. Daardoor raken ook andere beleidsvelden, sociaal beleid, jeugdbeleid en arbeidsmarktbeleid, bij de

onderwijstaak betrokken.

Deze werkwijze wordt geschraagd door de door de minister van OCW voorgestelde grotere planningsvrijheid voor het VMBO (en in vervolg daarop ook voor het gehele VO).

De Tweede Kamer heeft ingestemd met deze grotere planningsvrijheid voor het VMBO waardoor scholen meer zelf kunnen bepalen welke afdelingen zij gaan aanbieden. Momenteel wordt deze planningsvrijheid in de praktijk beproefd in zogenaamde regionale arrangementen die schoolbesturen, gemeenten, provincies en rijk meer mogelijkheden bieden om kwalitatieve verbeteringen in de infrastructuur te realiseren. Deze arrangementen hebben tot doel scholen te stimuleren om hun VMBO-aanbod op elkaar, op de vervolgopleidingen en op de arbeidsmarkt af te stemmen; daarnaast wordt aansluiting gezocht bij het regionaal jeugdbeleid. De aantrekkingskracht van het VMBO kan worden vergroot door het leveren van maatwerk.

De verantwoordelijkheid van VMBO-scholen voor hun eigen aanbodplanning is gebaat bij een goede regionale inbedding waarbinnen ook behoeften en wensen van andere partners tot uiting komen. Hier liggen vraagstukken en processen die het beleid van individuele VMBO-scholen overstijgen. Om er zorg voor te dragen dat er binnen de regio van een VMBO-school sprake is van een regionale inbedding van het aanbod dient er regionale aanpak te komen voor het VMBO. Dit is een bottom-up proces van de regionale partners, waarbij de provincie een stimulerende, bemiddelende en adviserende rol heeft. De provincie heeft ook als taak het proces te starten indien de scholen daartoe niet zelf het initiatief nemen.

Bij deze regionale aanpak zijn in elk geval betrokken alle VMBO-scholen in de regio, de vervolgopleidingen, de gemeenten en het regionale bedrijfsleven. Het biedt de VMBO-scholen een referentiekader bij het bepalen van hun onderwijsaanbod.

Projecten in het kader van de wettelijke taken

In dit kader worden drie projecten behandeld:

- ◆ Project Regionale aanpak voortgezet onderwijs Zuid-West-Utrecht
- ◆ Project Regionale aanpak stad Utrecht
- ◆ Project Regionale aanpak regio Amersfoort en omgeving

Deze zijn te kenschetsen als **gebiedsgericht**, **integraal** en **projectmatig**. Per regio worden, samen met de bovengenoemde partners, specifieke problemen aangepakt. Er wordt regelmatig gerapporteerd aan GS.

Ook in de niet genoemde regio's zal gestart gaan worden met de regionale aanpak. Deze regio's zijn: Woerden en omgeving, Zeist en omgeving, Veenendaal en omgeving (samen met Gelderland) en mogelijk ook De Ronde Venen en omgeving (samen met Noord-Holland). De regio's zijn zodanig gekozen dat ze een samenhangend onderwijsgebied vormen.

Met de voorbereidingen zal in 2004 gestart worden.

Bij de vorming van de regio's is niet het Utrechtse model gevolgd. De indeling, die in het kader van de herschikking in het VMBO, 1996-1999 is samengesteld na analyse van de leerlingenstromen, zal weer worden gevolgd omdat dit nog steeds de meest adequate indeling is.

◆ **Project Regionale aanpak voortgezet onderwijs Zuid-West-Utrecht**

Dit project is medio 2002 gestart.

Doelstelling

In februari 2002 brachten GS een negatief advies over een aanvraag van een school in de regio. Hierbij deden GS het voorstel om een integraal spreidingsplan voor de langere termijn op te stellen voor het voortgezet onderwijs in de regio die gevormd wordt door de gemeenten Nieuwegein, IJsselstein, Houten en Vianen. Het doel is te komen tot een evenwichtig geheel van voorzieningen die bereikbaar

en toegankelijk zijn voor alle leerlingen en ruimtelijk goed gespreid. In eerste instantie lag bij dit project het accent op de spreiding van de HAVO-VWO-vestigingen. Inmiddels is ook het VMBO nadrukkelijk in beeld.

Werkwijze

Er is een stuurgroep gevormd bestaande uit schoolbesturen en wethouders onderwijs van betrokken gemeenten onder voorzitterschap van de gedeputeerde voor onderwijs.

Er zijn vervolgens drie werkgroepen gevormd die verschillende aspecten uitwerken:

1. een projectgroep bestaande uit de schoolleiders van de vier betrokken scholen, die de gewenste spreiding met de randvoorwaarden zoals optimale schoolgrootte, onderwijskundige inrichting en verwachte leerlingenaantallen uitwerkt;
2. een werkgroep bestaande uit de vier betrokken schoolbesturen, die de gewenste bestuursstructuur uitwerkt om de genoemde spreiding te kunnen effectueren; en
3. een werkgroep bestaand uit de wethouders van de vier gemeenten die zaken betreffende huisvesting van de scholen en de bijhorende geldstromen uitwerken.

Tijdpad

Dit project is medio 2002 gestart. De uitwerking van het spreidingsplaatje door de projectgroep van schoolleiders is inmiddels eind 2003 gereedgekomen en begin januari 2004 door de besturen geaccordeerd. In 2004 zullen de gemeenten de huisvestingsconsequenties uitwerken. Voor de zomer van 2004 zullen alle afspraken die schoolbesturen en gemeenten maken vastgelegd worden in een convenant.

Randvoorwaarden

Personeel: de provincie heeft in 2002 en 2003 een projectleider voor dit proces gefaciliteerd. Naar verwachting zijn voor 2004 geen extra financiële middelen nodig.

Resultaten

Een geografisch evenwichtig gespreid aanbod van voortgezet onderwijs, waarbij ook voorzien is in VMBO in Houten. Hiermee worden de keuzemogelijkheden voor de leerlingen vergroot en wordt een betere toegankelijkheid en bereikbaarheid bevorderd. Door goede afspraken over het onderwijsaanbod op de verschillende locatie wordt het voortgezet onderwijs in het algemeen en het VMBO in het bijzonder versterkt.

◆ **Project Regionale aanpak stad Utrecht**

Dit project is in het najaar van 2003 gestart.

Doelstelling

Het tot stand brengen van sterke VMBO-scholen.

Het VMBO in Utrecht heeft diverse fusieoperaties achter de rug. Daarbij werden VMBO-afdelingen samengevoegd, opgeheven en verplaatst. Uiteindelijk leidde dit niet voldoende tot een versterking van het VMBO. Alle scholen hadden last van te kleine MAVO-afdelingen, mede veroorzaakt door de sterke positie in de stad van de bestaande MAVO/HAVO/VWO-scholen en de trek naar de scholen in de regio. Daarnaast laat de invoering van de nieuwe leerwegen een ander verschijnsel zien. Op drie van de VMBO scholen is een (sterke) groei van de economische sector te zien en tegelijkertijd een nogal dramatisch terugloop in de technische afdelingen.

De gemeente Utrecht heeft samen met de schoolbesturen het *Masterplan* ontwikkeld. Hierin wordt de huisvesting voor de scholen voor voortgezet onderwijs voor de komende tientallen jaren geregeld. Inzet in dit plan is drie VMBO locaties in de "oude" stad Utrecht, waarbij elk van de scholen een aanbod heeft in drie sectoren. In het nieuwe stadsdeel Leidsche Rijn zullen twee VMBO-vestigingen komen. Bovendien vinden de schoolbesturen dat bij de nieuwbouw en eventuele verbouw van de scholen zoals dat in het Masterplan wordt beschreven de kans aangegrepen moet worden om aantrekkelijke, op de toekomst gerichte en flexibele gebouwen neer te zetten.

Werkwijze

Gemeente en schoolbesturen hebben genoemd Masterplan uitgewerkt. De daarin opgenomen plannen met de infrastructuur van het voortgezet onderwijs zijn in de vorm van een regionaal arrangement ter goedkeuring voorgelegd aan de minister van OC&W. De provincie is bij het proces betrokken als adviseur.

Vanuit het ministerie van OC&W is een project opgestart rond de regionale aanpak. Daarvoor zijn de partners in het regionaal arrangement in Utrecht benaderd of zij aan de slag willen gaan om een dergelijke aanpak te ontwikkelen. Hierbij zal meer dan bij het regionaal arrangement het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt betrokken moeten worden. Deelnemers aan de regionale aanpak zijn de VMBO-scholen, het overig voortgezet onderwijs in de stad, het vervolgonderwijs (ROC's), Kamer van Koophandel, de branche-organisaties, regionale werkgeversvereniging, gemeenten en provincie.

Tijdpad

Inmiddels is het regionaal arrangement door de minister van OC&W goedgekeurd (juni 2003) en kan de uitwerking worden gestart. Jaarlijks zullen de deelnemers aan het regionaal arrangement aan het departement melden welke onderdelen hun uitwerking hebben gekregen. Ook de provincie zal hiervan op de hoogte worden gehouden en op onderdelen adviseren. Volledige realisatie is gepland in 2008. De omzetting van het regionaal arrangement is najaar 2003 gestart; verdere uitwerking vindt plaats in 2004. Verder zal aangesloten worden bij het al goedgekeurde regionaal arrangement dat uitgewerkt wordt in de jaren 2005 – 2008.

Randvoorwaarden

Personeel: Op dit moment is er een projectleider werkzaam voor rekening van de gezamenlijke schoolbesturen in Utrecht.

Resultaten

Versterking van het VMBO omdat de onderwijsprogramma's afgestemd worden met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt, een betere spreiding van onderwijsvoorzieningen over de "oude" stad en Leidsche Rijn, verbetering van de aansluiting met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt.

◆ Project Regionale aanpak regio Amersfoort en omgeving

Dit project is eind 2003 gestart.

Doelstelling

Doelstelling is het bevorderen van samenwerking van het onderwijs met de regionale arbeidsmarkt. Aanleiding is de zeer sterke terugloop van het aantal leerlingen dat kiest voor een opleiding in de techniek. Tijdens een vergadering van het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Eemland is vanuit de Kamer van Koophandel zelfs gesteld dat een adequate (V)MBO onderwijsstructuur dreigt te verdwijnen als niets wordt ondernomen. Van bedrijfsopleidingen valt geen soelaas te verwachten, want deze zijn nauwelijks aanwezig in de regio. Beïnvloeding van het keuzeprocess (leerlingen, ouders, bedrijven) acht men noodzakelijk.

Werkwijze

De leden van genoemd Platform, waar de provincie deel van uitmaakt, hebben de secretaris van het Platform en de Kamer van Koophandel gevraagd een plan te ontwikkelen, vooralsnog beperkt tot het technisch onderwijs. Inmiddels is een werkgroep (techniek) onderwijs – bedrijfsleven gevormd die met zaken als stageproblematiek aan de slag gaat. In deze projectgroep is de provincie ook vertegenwoordigd.

Vanuit de provincie is voorgesteld te komen tot een regionale aanpak voor het gehele VMBO. Daarmee kan in de vorm van een pilot een start gemaakt worden met een regionale aanpak. Betrokken

bij de regionale aanpak zijn de vijf VMBO-scholen in de regio, overig voortgezet onderwijs in de regio, het vervolgonderwijs (ROC's), Kamer van Koophandel, de branche-organisaties, regionale werkgeversvereniging, gemeenten en provincie.

Tijdpad

Gestart is met een expertmeeting in september 2003, waaruit de genoemde werkgroep (techniek) onderwijs – bedrijfsleven is voortgekomen. In 2004 wordt gestart met de regionale aanpak, in 2005 kan daar verder uitwerking aan worden gegeven.

Randvoorwaarden

Ten behoeve van dit project moet een projectleider ingehuurd worden. Op dit moment is nog niet in te schatten wat de kosten zullen zijn. Dit is afhankelijk van de complexiteit van het probleem. Eind maart vindt de eerste bijeenkomst met de centrale directies van de betrokken VMBO-scholen plaats. De beoogde projectleider is daarbij aanwezig en kan naar aanleiding van deze bijeenkomst een offerte maken.

Voor de financiering zal subsidie bij het ministerie van OCW worden aangevraagd. Hiermee zal een deel van de kosten gedekt kunnen worden. Voor het resterende gelden zal een beroep gedaan worden op financiering uit programma Sociale Agenda in Uitvoering en het Uitvoeringsprogramma Economisch beleidsplan 2004.

Resultaten

Versterking van het VMBO omdat de onderwijsprogramma's afgestemd worden met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt waardoor de aansluiting met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt versterkt wordt.

3. Onderwijs in relatie met andere beleidsvelden

Met de twee laatstgenoemde projecten, Utrecht maar vooral regio Amersfoort, waarbij nadrukkelijk de relatie met de regionale arbeidsmarkt wordt betrokken, raken we aan onderwijs als het facetbeleid. Vanuit de notie dat onderwijs kan bijdragen aan het oplossen c.q. verminderen van problemen als jeugdwerkloosheid, voortijdig schooluitval en segregatie willen we ons de komende vier jaar in ons onderwijsbeleid sterk maken voor het VMBO (Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs). Samen met de VMBO-scholen wordt in de regio gewerkt aan een goede aansluiting met het vervolgonderwijs en de regionale arbeidsmarkt. Hiermee wordt aangesloten bij de Sociale Agenda van de provincie.

Projecten in relatie tot de Sociale agenda

Zoals gezegd kan de provincie vanuit het beleidsveld onderwijs een bijdrage leveren aan de sociale samenhang. Al gewezen is op de wettelijke taken van advisering over de infrastructuur van het voortgezet onderwijs waarmee de provincie een evenwichtige spreiding van voorzieningen met het gewenste aanbod voor alle leerlingen, goed toegankelijk en op redelijke afstand, kan bevorderen. Ook is het verbeteren van een goede aansluiting met vervolgonderwijs en regionale arbeidsmarkt genoemd. Daarnaast kan de provincie, vanuit haar rol van het bij elkaar brengen van partijen, bovenlokale problemen in de regio dichterbij een oplossing brengen. Een voorbeeld hiervan is het Domino-project.

In deze paragraaf wordt behandeld:

- ◆ Project Domino
- ◆ Aansluiting onderwijs – arbeid
- ◆ Andere mogelijke projecten

◆ Project Domino

Dit project is in januari 2003 gestart.

Doelstelling

Er is een toenemende uitstroom van VO-leerlingen uit de stad Utrecht naar scholen in omliggende gemeenten. Hierbij speelt direct of indirect (wanneer ouders over sfeer of veilig schoolklimaat spreken) de *zwart-wit-problematiek* een rol. Daarnaast is er sprake van een beperkte keus in de stad. De segregatie in het voortgezet onderwijs in de stad Utrecht, de witte vlucht vanuit de stad naar de regio en de gevolgen daarvan voor de stabiliteit en voorspelbaarheid van de leerlingstromen ook in de regio, is een urgent maatschappelijk probleem dat slechts in samenwerking tussen alle partners, ieder vanuit haar eigen verantwoordelijkheid, opgelost kan worden.

Het is niet alleen een probleem van de stad, het is een regionaal probleem, dat uitsluitend in onderlinge samenwerking kan worden opgelost, waarbij een regierol van de provincie gewenst is. De provincie kan de betrokkenen (schoolbesturen en gemeenten in de regio) bij elkaar brengen om samen te werken aan een oplossing. De doelstelling is het bewerkstelligen van een stabiele situatie in de leerlingstromen in de regio, waardoor de segregatie in de stad Utrecht wordt tegengegaan en risico's in de onderwijshuisvesting worden verminderd.

Werkwijze

Op verzoek van schoolbesturen en gemeenten in de regio (de Domino-groep genaamd) heeft de provincie de regierol op zich genomen om te komen tot afspraken waardoor het ontstaan van zwarte scholen in de stad en een "witte vlucht" naar de regiogemeenten een halt kan worden toegeroepen. Het woord Domino heeft betrekking op de dreiging dat de ene na de andere school in de stad Utrecht omvalt door een snelle, sterke terugloop van leerlingenaantallen, als gevolg van de "witte vlucht".

In 2003 is begonnen met het opstellen van een intentieverklaring waarin deze doelstelling wordt vastgelegd en geoperationaliseerd. Op basis van deze intentieverklaring (getiteld Van Domino naar Stratego) wordt in een drietal subregio's een analyse gemaakt van de specifieke problematiek rondom de leerlingstromen tussen de betrokken gemeenten en de gemeente Utrecht. Op basis hiervan kunnen per subregio afspraken op maat gemaakt worden. Het gaat om de subregio's Zuid: Nieuwegein, Houten en Utrecht (afstemming regiovisie en masterplan), de subregio Noordwest Woerden, Maarssen en Utrecht (m.n. Leidsche Rijn) en de subregio Oost, De Bilt, Zeist en Utrecht (vernieuwingsonderwijs). Ondertekening van deze intentieverklaring is voorzien in de tweede helft van april 2004. Voor deze unieke gezamenlijke aanpak blijkt ook landelijke belangstelling te bestaan. Ter voorbereiding is een begeleidingsgroepje gevormd bestaande uit enkele gemeenten en schoolbesturen uit de Domino-groep.

Tijdpad

In vervolg op de Domino-conferentie, in november 2002 belegd door de stad Utrecht, is dit traject onder regie van de provincie gestart in januari 2003; een aantal gemeenten en schoolbesturen in de regio hebben zich bereid verklaard mee te werken aan het genereren van ideeën en oplossingsrichtingen. Het streven is in het voorjaar van 2004 een intentieverklaring te laten tekenen door alle betrokkenen en vervolgens concrete afspraken te maken in subregio's.

Uit het convenant vloeien allerlei activiteiten voort voor de provincie. Om leerlingprognoses, leerlingstromen, aanmelding van leerlingen en eventuele wachtlijsten inzichtelijk te maken voor alle deelnemers aan het Domino-overleg wordt in het convenant een artikel opgenomen over het uitwisselen van leerlinggegevens. Genoemde gegevens worden doorgegeven aan de provincie Utrecht, die op zich neemt de convenantpartners daarover te rapporteren.

Daarnaast wordt er een stuurgroep gevormd, die als taak heeft toe te zien op een correcte en tijdige uitvoering van de afspraken die vastgelegd worden in de intentieverklaring; de gedeputeerde onderwijs is voorzitter van de stuurgroep. De provincie draagt zorg voor een centraal aanmeldpunt ter ondersteuning van de uitvoering van de afspraken en de verantwoording daarvan naar de deelnemers.

Tenminste eenmaal per jaar legt de stuurgroep verantwoording af aan de deelnemers, daartoe ondersteund door de provincie.

Randvoorwaarden

Personeel: de provincie faciliteert voor dit proces een projectleider.

Het geld dat voor 2004 nodig is kan worden gevonden uit de middelen ten behoeve van de Sociale Agenda.

Resultaten

Het beter beheersbaar en voorspelbaar maken van leerlingstromen in de Utrechtse regio.

Het bewerkstelligen van een stabiele situatie in de leerlingstromen in de regio, waardoor onder andere de segregatie in de stad Utrecht wordt tegengegaan.

Het bewaken en verbeteren van de keuzemogelijkheden van leerlingen in de regio.

◆ Aansluiting onderwijs – arbeid

In het Coalitie-accorde staat het volgende: “De samenwerking/aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven wordt ondersteund. Gedeputeerde staten zullen in overleg met betrokkenen – indien mogelijk gebiedsgericht - concrete projecten formuleren.”

In het Economisch beleidsplan 2003-2007, staat dat GS in het kader van het arbeidsmarktbeleid de komende jaren vooral gaat inzetten op de bestrijding van de jeugdwerkloosheid, zowel onder hoog- als onder laagopgeleiden. Met name bij het beroepsonderwijs doen zich op het raakvlak van VMBO-bedrijfsleven belangrijke fricties voor: tekort aan leerlingen in het technisch onderwijs, vroegtijdige schoolverlaters, achterstandsgroepen en verwachte tekorten aan geschoold personeel.

In dit kader kan verwezen worden naar het onder de wettelijke taken al beschreven project Regionale aanpak regio Amersfoort en omgeving.

Daarom zal in het kader van de op te stellen Sociale Agenda een project afstemming VMBO-bedrijfsleven worden uitgewerkt als een van de pilotprojecten in 2004. De komende maanden zal overleg plaatsvinden met betrokkenen voor een verdere invulling van het project.

Tijdens het overleg van GS met OASE, het overleg- en adviesplatform van het bedrijfsleven in de provincie Utrecht, op 24 juni 2003 is de afspraak gemaakt dat provincie, gemeenten, sociale partners en onderwijsinstellingen het initiatief nemen tot de uitvoering van gezamenlijk arbeidsmarktbeleid. Hiertoe neemt de provincie het voortouw. Financieel zullen de verschillende partijen participeren bij de uitvoering van projecten. Vanuit dit overleg kan bijgedragen worden aan de regionale aanpak ter versterking van het VMBO.

◆ Andere mogelijke projecten

Via het Sociaal Rapport en Publiek Debat kunnen mogelijke knelpunten worden bekend, die kunnen leiden tot onderwijsprojecten (bijvoorbeeld rond de Brede School). Indien dat het geval is zullen deze voor het programma Sociale Agenda in Uitvoering 2005 worden opgevoerd.